

۱۸-۰۸-۲۰۱۷

صالحه واهب واصل

آیا ۲۸ اسد روز واقعی استقلال افغانستان است؟

هموطنان گرامی سلام و حرمت میرسانم، مطلب هذا را که امروز در وبسایت (بی بی سی) فارسی توجه ام را به خود جلب کرد، عیناً کاپی نمودم تا با شما عزیزان شریک سازم. از محققین و پژوهشگران زبده که در تاریخ نویسی دست بالا دارند جناب محترم اعظم سیستانی و جناب محترم عبدالله کاظم و باقی محترمین که در زمینه معلومات مؤثق و ثابت داشته باشند خواهشمندم تان نظر شان را جهت رد و یا تثبیت این مسئله ارائه داشته به آگاهی ما افزود، مارا ممنون سازند. زیرا ترس آن می‌رود که کشور همسایه با پخش همچون شایعات بیهوده افکار مردم مارا به بیراهه کشانده و این مهمترین روز تاریخی مارا هم با ایجاد شک و تردید در اذهان افغانان ما تخریب نموده و افواهاات بی مورد را دامن زده مردم ما را به تردد و دودلی وا دارند. باحرمت صالحه واهب واصل

سالها است که ۲۸ اسد به عنوان سالروز استقلال افغانستان از بریتانیا شناخته می‌شود، ولی زمانی این جشن در نهم حوت، ششم جوزا و پس از آن در هفته اول سنبله برگزار می‌شد.

کسانی هم هستند که هیچ یک از این روزها را سالروز واقعی استقلال کشور نمی‌دانند و روز سخنرانی تاریخی امان‌الله در ۲۴ حمل (۱۲۹۸) را تاریخ درست‌تری برای برگزاری جشن استقلال افغانستان می‌دانند.

او این سخنرانی را با تشریفات معمول وقت برای اعلام استقلال

کامل کشور ایراد کرد. این همه اختلاف نظر در مورد تاریخ دقیق استقلال افغانستان ناشی از تحولاتی است که از آغاز تلاش‌های امان‌الله برای حصول استقلال تا تثبیت آن روی داد. سیاستمداران و پژوهشگران به دلایلی مختلفی روزهای مختلفی را برای برگزاری جشن استقلال مناسب می‌دانند.

سخنرانی با شمشیری به کمر

شاه امان‌الله، پس از آنکه پدرش امیر حبیب‌الله در شکارگاهی در لغمان ترور شد، در (۳۰ دلو ۱۲۹۷)، در کابل سلطنت خود را اعلام کرد. او دوازده روز بعد در نامه‌ای به لرد چلمسفورد فرماندار کل هند، مرگ پدر و سلطنت خود را به اطلاع او رساند و ضمناً از "حکومت مستقل و آزاد افغانستان" سخن گفت. ولی فرماندار هند توجهی به اعلام استقلال او نکرد.

د پاپو شمیره: له ۱ تره

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

پادشاه جدید در ۹ حوت در اعلامیه معروف خود نوشت که پس از این افغانستان در امور داخلی و خارجی خود استقلال کامل دارد. به دنبال آن او در سخنرانی آتشین خود در ۲۴ حمل، در میان جمعیت بزرگی با حضور سفیر هند بریتانیایی در محله مرادخانی، استقلال کشورش را اعلام کرد و گفت: "بعد از این مملکت من مانند سایر دولت‌ها و قدرتهای جهان آزاد است".

شاه شمشیر برهنه‌ای به کمر بسته بود و در میانه سخنرانی خود گفت: "به هیچ نیروی خارجی به اندازه یک سر مو اجازه داده نخواهد شد که در امور داخلی و خارجی افغانستان مداخله کند و اگر کسی به چنین امری اقدام نماید گردنش را با این شمشیر خواهم زد." آنگاه پادشاه جوان افغانستان رو به نماینده انگلیس کرد و پرسید: "آیا چیزی را که گفتیم، فهمیدی؟" نماینده بریتانیا پاسخ داد: "بله، فهمیدم".

رویداد مهم دیگر به رسمیت شناخته شدن استقلال افغانستان از سوی شوروی سابق در ۲۷ مارچ ۱۹۱۹ بود که مبادله نمایندگی‌های سیاسی در سطح "وزیر مختار" بین کابل و ماسکو را در ماههای بعدی به دنبال داشت. شوروی نخستین کشوری بود که استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت.

جنگ، از متارکه تا مصالحه

در زمان امان‌الله جشن در نهم حوت در پغمان برگزار می‌شد. این رویدادها پیش از جنگ سوم افغانستان و انگلیس (مه و جون ۱۹۱۹) واقع شد. به دنبال پیشنهاد متارکه فرماندار کل هند در سوم جون، گفت‌وگوهای صلح بین دو کشور آغاز شد و پیمان صلح راولپندی بین علی‌احمد خان وزیر داخله افغانستان و سر هملتون گرانت وزیر خارجه هند در ۸ اگوست (۱۷ اسد) امضا شد.

در این پیمان از استقلال افغانستان سخنی در میان نیست. در پی اعتراض نماینده افغانستان، نماینده انگلیس هر چند از ذکر استقلال افغانستان در متن قرارداد خودداری کرد، اما در یادداشتی که عنوانی نماینده افغانستان نوشت، "استقلال داخلی و خارجی" افغانستان را تصریح کرد.

پیمان بعدی در ۳۰ عقرب ۱۳۰۰ در کابل به امضای محمود طرزی وزیر خارجه افغانستان و هنری دابیس وزیر خارجه هند رسید. در این سند بریتانیا استقلال کامل افغانستان را به رسمیت شناخت و بر اساس آن توافق شد که نمایندگی‌های سیاسی افغانستان و بریتانیا به عنوان دو دولت مستقل در لندن و کابل گشوده شود.

به این ترتیب، هیچ یک از این رویدادها با ۲۸ اسد مطابقت ندارد.

د پانوی شمیره: له ۲ تره

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

در زمان خود امان‌الله، "امان افغان" نشریه رسمی دولت، روز نهم حوت را "عید جلوس با استقلال" شاه می‌دانست و هر ساله مطالبی درباره استقلال کشور چاپ می‌کرد. این امر بیانگر آن است که بنیانگذار استقلال این روز را مهم می‌دانسته است. نخستین کسی که ۲۸ اسد را جشن گرفت (۱۳۰۹)، محمد نادر خان بود؛ ولی در ۱۴ اسد ۱۳۱۲ فرمان داد که جشن استقلال از ۲۰ اسد آغاز شود و تا ۲۸ این ماه ادامه یابد. پسر او، محمد ظاهر، از ۱۳۱۸ جشن استقلال را به ۶ جوزا تغییر داد و مناسبت آن موفقیت‌های محمد نادر در جنگ سوم افغان و انگلیس بود و شخص محمد نادر به عنوان "محصل استقلال" معرفی شد.

روز بی‌قرار

اسم و رسم نادری در جشن استقلال تا نیم سده پایدار بود

چهار سال بعد زمان جشن بار دیگر تغییر کرد و به شش روز اول ماه سنبله منتقل شد. دلیلی که برای آن عنوان شد، به گفته عبدالحمید مبارز، این بود که هوای بهاری ماه جوزا "نامناسب" تشخیص داده شده بود. اما در زمان ریاست جمهوری محمد داوود جشن استقلال بار دیگر به ششم جوزا بازگشت.

آن چه که در تغییر زمان استقلال و بانی آن در زمان فرمانروایی خاندان مصاحبان مورد توجه بود، اختلاف این خانواده با امان‌الله و حذف نام او از جشن استقلال بود.

نادر در زمان سلطنت امان‌الله به فرانسه فرستاده شد و این امر باعث نارضایتی او از امان‌الله شد.

موضوع دیگر این است که زمانی که نادر به قدرت رسید، آن‌گونه که فاروق انصاری استاد تاریخ می‌گوید، به دلیل این که از "جنوب" وارد کشور شده بود، این سوء ظن علیه او و برادرانش مطرح بود که شاید به حمایت انگلیس‌ها به قدرت رسیده باشند. آنها به همین دلیل بر طول و عرض جشن استقلال افزودند.

نادر برای این که پیوند نام خود با جشن استقلال را کاملاً مستحکم کند، مناری در نزدیک کاخ سلطنتی ساخت و رسم گل‌گذاری در پای آن را بنیاد گذاشت. به این ترتیب او هم زمان و هم مکان جشن را تغییر داد. در حالی که در زمان امان‌الله جشن در نهم حوت در پغمان برگزار می‌شد. اسم و رسم نادری در جشن استقلال تا نیم سده پایدار بود.

در نهایت از سال ۱۳۵۸، در زمان حکومت حزب دموکراتیک خلق این جشن در ۲۸ اسد تثبیت شد. روزنامه دولتی انیس با چاپ عکس سخنرانی معروف امان‌الله در میدان مرادخانی، در آن روز نوشت که او در این روز استقلال کشور را اعلام کرد، هر چند در واقع تاریخ این سخنرانی به نوشته بسیاری از تاریخ‌نویسان، ۲۴ حمل ۱۲۹۸ بود. این آخرین تغییر زمان جشن بود.

د پانو شمیره: له ۳ تره

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پادونه: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولي

۲۸ اسد روز مناسبی است؟

صفحه‌ای از 'اصلاح' روزنامه اصلی دولت وقت - در زمان سلطنت محمد نادر و پسرش محمد ظاهر نام امان‌الله از آیین‌های مربوط به استقلال حذف شد

با این حال، پژوهشگران افغانستان هم روزهای مختلفی را در مورد استقلال این کشور مهم دانسته‌اند. غلام‌محمد غبار بر ۹ حوت ۱۲۹۷ و محمدصديق فرهنگ بر ۲۴ حمل ۱۲۹۸ تاکید دارند. پیش از این عبدالحمید مبارز محقق و پژوهشگر افغان، خواستار به رسمیت شناخته شدن ۲۴ حمل به عنوان روز استقلال کشور شده است.

اما برخی دیگر از پژوهشگران تایید پیمان صلح راولپندی از جانب امان‌الله را مهم می‌دانند. حبیب‌الله رفیع و فاروق انصاری می‌گویند که امان‌الله این پیمان را در ۱۹ آگوست ۱۹۱۹ برابر با ۲۸ اسد ۱۲۹۸ تایید کرد و به دلیل این که برای نخستین بار نماینده انگلیس در سند پیوست این پیمان، استقلال افغانستان را پذیرفته بود، اهمیت داشت. به گفته آنها، همین استدلال مبنای انتخاب ۲۸ اسد به عنوان روز استقلال است.

اما بر اساس تحلیل برخی از پژوهشگران، پیوند دادن استقلال افغانستان به توافقنامه راولپندی خیلی درست به نظر نمی‌رسد. شماری این پیمان را به زیان افغانستان دانسته و از جمله غلام‌محمد غبار، آن را "فتح سیاسی" انگلیس در برابر شکست نظامی‌اش در میدان جنگ دانسته است.

غبار افزوده که "علی‌احمد خان در امضای این قرارداد لغزید" و "به ضرر ملت افغانستان امضا کرد"

به این صورت روز معینی وجود ندارد که همه سیاستمداران و صاحب‌نظران برای برگزاری جشن استقلال افغانستان در مورد آن اتفاق نظر داشته باشند. این امر نیازمند بازنگری تحولاتی است که منجر به استقلال این کشور شد.

پانویسها:

- ۱] [گریگوریان، وارتان. **ظهور افغانستان نوین**، ترجمه علی عالم کرمانی، تهران: ۱۳۸۸، عرفان، ص ۲۸۶
- ۲] [غبار، میر غلام محمد. **افغانستان در مسیر تاریخ**، تهران: نشر انقلاب، ۱۳۶۶، ص ۷۵۳.
- ۳] [آدامک، لودویگ. **تاریخ روابط سیاسی افغانستان از امیر عبدالرحمان تا استقلال**، ترجمه علی‌محمد زهما، کابل: افغان کتاب، ۱۳۴۹، ص ۱۴۶.

د پانو شمیره: له ۴ تره

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لوی

- ۴[. غبار، ص ۷۸۶.
- ۵[. روز نهم حوت یا عید با استقلال / علیحضرت غازی، امان افغان، کابل، ۱۲ حوت ۱۳۰۴، شماره ۴۱، ص ۱.
- ۶[. روزنامه اصلاح، ۲۸ اسد ۱۳۰۹، ص ۱..
- ۷[. اصلاح، ۱۹ اسد ۱۳۱۲، ص ۱.
- ۸[. غبار، ۷۸۵.
- ۹[. فرهنگ، میر محمدصدیق. افغانستان در پنج قرن اخیر، تهران: ۱۳۸۸، عرفان، ص ۵۴۸.
- ۱۰[. غبار، ۷۷۵.
- ۱۱[. همان، ۷۷۶.

د پانوی شمیره: له ۵ تر ۵

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ